

گاهنامه هادی

رشد و بالندگی اقتصاد ایران در آئینه
آمارهای جهانی پس از انقلاب اسلامی

شماره ۴

تاریخ: ۹۱/۱۱/۱۴

رشد و بالندگی اقتصاد ایران در آئینه آمارهای جهانی پس از انقلاب اسلامی

اقتصاد ایران در زمان طاغوت یک اقتصاد وابسته به غرب، مونتاژی و عمدتاً متکی به مستشاران خارجی بود. اما با پیروزی انقلاب اسلامی اهداف بلندی همچون استقلال اقتصادی، خود اتکایی، ایجاد اشتغال کامل و ایجاد یک زندگی استاندارد و آسوده برای شهروندانش در دستور کار مسئولان و بخش های اقتصادی نظام اسلامی قرار گرفت. البته با وجود این اهتمام از سوی مدیران انقلابی، کشور برای عملیاتی کردن آن با چالش ها و موانع زیادی از سوی دشمنان مواجه شد. با اینکه اقتصاد ایران با مشکلات و موانع متعددی همچون تحریم های گسترده و جنگ ۸ ساله و توطئه های مختلف دست و پنجه نرم کرد، ولی توانست در بسیاری از زمینه های اقتصادی بنا به اقرار و اعتراف موسسات معتبر و علمی به رتبه های خوبی دست پیدا نماید. دستیابی به این رتبه ها در خور توجه است و نشان از بالندگی و پویایی دارد اما در کنار این واقعیت باید اذعان نمود که شرایط اقتصاد ایران در لایه رویین آن به دلایل مختلف (خارجی و داخلی) دچار آسیب ها و مشکلاتی همچون تورم زیاد، بالا بودن نرخ بیکاری، بالا بودن رتبه کسب و کار، اختلاس و ... می باشد که موجب دغدغه مردم و تمرکز نگاه ها به این چالش ها شده است.

علی رغم اذعان به این مساله که شرایط اقتصادی کنونی بواسطه تورم و گرانی و بیکاری و ... فشارهایی را بر مردم وارد ساخته است، سیر تحولات اقتصادی نشان می دهد که اقتصاد کشور به مدد روحیه استقلال و اعتماد به نفسی که از پیش برندگی انقلاب اسلامی گرفت، همچنان فرایندی پیش رونده دارد.

به مناسبت آغاز دهه فجر و جشن سی و چهار سالگی انقلاب اسلامی، پایگاه خبری تحلیلی هادی گاهنامه ای را با عنوان «رشد و بالندگی اقتصاد ایران در آئینه آمارهای جهانی پس از انقلاب اسلامی» برای بهره مندی کاربران گرامی، تهیه و تقدیم می نماید.

پایگاه خبری ، تحلیلی هادی

رشد و بالندگی اقتصاد ایران در آئینه آمارهای جهانی پس از انقلاب اسلامی

مقدمه

اقتصاد ایران در زمان طاغوت یک اقتصاد وابسته به غرب، مونتاژی و عمدتاً متکی به مستشاران خارجی بود. پول فراوان نفت به محمدرضا پهلوی اجازه می داد که صنایع بزرگی را در خارج بخرد یا در ایران ایجاد کند اما این صنایع برای کشور توسعه نیافته ایران که فاقد صنایع پیشرفته و نیروی متخصص بود استفاده چندانی نداشت و اصولاً این صنایع که برای اداره آن از نیروی متخصص غیرایرانی استفاده می شد حکم ویتترین زیبا را داشت که صرفاً در خاک ایران بود ولی همه امورش در دست خارجیان بود. ضمناً مصرف گرایی و غرب گرایی که از دهه ۱۳۵۰ در جامعه ایران شدت گرفت به همراه نابودی کشاورزی در پی اصلاحات ارضی، ایران را به یک کشور مصرفی که بر پایه پول نفت اداره می شد، تبدیل کرد.

با پیروزی انقلاب اسلامی اهداف بلندی همچون استقلال اقتصادی، خود اتکایی، ایجاد اشتغال کامل و ایجاد یک زندگی استاندارد و آسوده برای شهروندانش طراحی کرد اما برای عملیاتی کردن آن با چالش ها و موانع زیادی از سوی دشمنان مواجه شد. با این که اقتصاد ایران با مشکلات و موانع متعددی همچون تحریم های گسترده و جنگ ۸ ساله و توطئه های مختلف دست و پنجه نرم کرد، ولی توانست در بسیاری از زمینه های اقتصادی - بنا به اقرار و اعتراف موسسات معتبر و علمی دنیا - به رتبه های خوبی دست پیدا نماید. دستیابی به این رتبه ها در خور توجه است و نشان از بالندگی و پویایی دارد اما در کنار این واقعیت، باید اذعان نمود که شرایط اقتصاد ایران در لایه رویین آن به دلایل مختلف (خارجی و داخلی) دچار آسیب ها و مشکلاتی همچون تورم زیاد، بالا بودن نرخ بیکاری، بالا بودن رتبه کسب و کار، اختلاس و ... می باشد که موجب دغدغه مردم و تمرکز نگاه ها به این چالش ها شده است.

علی رغم اذعان به این مساله که شرایط اقتصادی کنونی به واسطه تورم و گرانی و بیکاری و ... فشارهایی را بر مردم وارد ساخته است اما این سوال مطرح است که آیا سیر اقتصادی کشور به لحاظ زیر ساخت ها و سایر شاخص های اقتصادی رو به پیشرفت نیست؟ آیا همه واقعیت های اقتصادی، آن چیزی است که به صورت روزمره می بینیم؟ آنچه که در پی می آید در صدد طرح این موضوع است که اگرچه ظرف اقتصاد ایران نیمه خالی و قصه تلخی دارد اما نیمه دیگر آن، واقعیت های دیگری را نشان می دهد که بیانگر پیشرفت و حرکت صعودی است و متأسفانه به واسطه تمرکز نگاه ها به نیمه خالی لیوان، این حقیقت مغفول مانده است.

شاخص های توسعه اقتصادی

در ابتدا باید این مساله روشن گردد که با چه معیار و شاخصی می توان توسعه و پیشرفت اقتصادی کشوری را ارزیابی و در مورد آن قضاوت کرد. کارشناسان اقتصادی برای این منظور، یعنی شاخص های توسعه اقتصادی یا سطح توسعه یافتگی را در موارد زیر بر شمرده اند:

الف. شاخص درآمد سرانه: از تقسیم درآمد ملی یک کشور (تولید ناخالص داخلی) به جمعیت آن، درآمد سرانه بدست می‌آید. این شاخص ساده و قابل ارزیابی در کشورهای مختلف، معمولاً با سطح درآمد سرانه کشورهای پیشرفته مقایسه می‌شود.

ب. شاخص برابری قدرت خرید (PPP): از آنجا که شاخص درآمد سرانه از قیمت‌های محلی کشورها محاسبه می‌گردد و معمولاً سطح قیمت محصولات و خدمات در کشورهای مختلف جهان یکسان نیست، از شاخص برابری قدرت خرید استفاده می‌گردد. در این روش، مقدار تولید کالاهای مختلف در هر کشور، در قیمت‌های جهانی آن کالاها ضرب شده و پس از انجام تعدیلات لازم، تولید ناخالص ملی و درآمد سرانه آنان محاسبه می‌گردد.

ج. شاخص درآمد پایدار (SSI, GNA): کوشش برای غلبه بر نارسایی‌های شاخص درآمد سرانه و توجه به "توسعه پایدار" به جای "توسعه اقتصادی"، منجر به محاسبه شاخص درآمد پایدار گردید. در این روش، هزینه‌های زیست محیطی که در جریان تولید و رشد اقتصادی ایجاد می‌گردد نیز در حساب‌های ملی منظور گردیده (چه به عنوان خسارت و چه به عنوان بهبود منابع و محیط زیست) و سپس میزان رشد و توسعه بدست می‌آید.

د. شاخص‌های ترکیبی توسعه: از اوایل دهه ۱۹۸۰، برخی از اقتصاددانان به جای تکیه بر یک شاخص انفرادی برای اندازه‌گیری و مقایسه توسعه اقتصادی بین کشورها، استفاده از شاخص‌های ترکیبی را پیشنهاد نمودند. به عنوان مثال می‌توان به شاخص ترکیبی موزونی که مک‌گرنانها (۱۹۷۳) بر مبنای ۱۸ شاخص اصلی (۷۳ زیرشاخص) محاسبه می‌نمود، اشاره کرد.

و. شاخص توسعه انسانی (HDI): این شاخص در سال ۱۹۹۱ توسط سازمان ملل متحد معرفی گردید که براساس این شاخص‌ها محاسبه می‌گردد: درآمد سرانه واقعی (براساس روش شاخص برابری خرید)، امید به زندگی (در بدو تولد)، و دسترسی به آموزش (که تابعی از نرخ باسوادی بزرگسالان و میانگین سال‌های به مدرسه رفتن افراد است). شاخص‌هایی همچون تولید فولاد، سیمان، میزان جذب سرمایه‌گذاری خارجی، تراز مثبت بازرگانی، بدهی خارجی و.. هم جزء شاخص‌های وضعیت سنجی اقتصاد کشورها است.

لازم به بیان است جمهوری اسلامی ایران در طول سه دهه با تمام توان در برابر فشارهای خارجی در اقتصاد مقاومت کرده و در اکثر موارد آنها را تبدیل به فرصت نموده است. یکی از نشانه‌های فرصت‌سازی، آمارهای رسمی مجامع بین‌المللی است که بر اساس شاخص توسعه بیان شده است. برای بهره‌برداری به صورت فهرست وار بیان می‌گردد.

تراز تجاری مثبت ایران

واحد اطلاعات اقتصادی اکونومیست در گزارش ماه ژوئن ۲۰۱۲ خود ارزش واردات ایران در سال ۹۰ را ۷۴ میلیارد و ۴۰۰ میلیون دلار برآورد و پیش‌بینی کرد که با دو میلیارد و ۲۰۰ میلیون دلار کاهش این شاخص در سال ۹۱ به ۷۲ میلیارد و ۲۰۰ میلیون دلار خواهد رسید. به اعتقاد اکونومیست در سال آینده واردات ایران یک میلیارد و ۸۰۰ میلیون دلار کاهش داشته و به ۷۰ میلیارد و ۴۰۰ میلیون دلار بالغ خواهد شد. اکونومیست باور دارد که در سال ۱۳۹۳ واردات ایران به ۷۲ میلیارد و ۵۰۰ میلیون دلار خواهد رسید که این شاخص با دو میلیارد و ۷۰۰ میلیون دلار افزایش در سال

۱۳۹۴ به ۷۵ میلیارد و ۲۰۰ میلیون دلار بالغ خواهد شد. سال ۱۳۹۵ سالی است که واردات ایران برابر با ۷۸ میلیارد و ۷۰۰ میلیون دلار خواهد بود.

اکنون میست در ادامه عنوان کرده است که مازاد تجاری ایران که در سال گذشته معادل ۳۵ میلیارد و ۷۰۰ میلیون دلار بوده، در سال جاری کاهشی ۱۷ میلیارد و ۹۰۰ میلیون دلاری داشته و به ۱۷ میلیارد و ۸۰۰ میلیون دلار برسد. همچنین سازمان سیا با بررسی که از تراز حساب‌های جاری شامل تراز صادرات، واردات، سرمایه گذاری و پرداخت های یک طرفه انجام داده بود، رتبه ایران را ۱۲ و با ۴۰ میلیارد دلار تراز مثبت معرفی کرده است.

کاهش بدهی خارجی ایران

صندوق بین‌المللی پول در بخشی از گزارش خود موسوم به «چشم انداز اقتصاد منطقه ای؛ خاورمیانه و آسیای مرکزی» به بررسی میزان بدهی های کشورهای منطقه خاورمیانه پرداخته است. براساس این گزارش، میزان بدهی خارجی ایران در سال ۲۰۱۰ برابر با ۲۲/۶ میلیارد دلار بود که این رقم در سال ۲۰۱۱ حدود ۶/۳ میلیارد دلار کاهش یافت و به ۱۶/۲ میلیارد دلار رسید. این رقم در پایان خرداد ماه سال ۹۱ به ۱۳/۸ میلیارد دلار رسید که ۲/۴ میلیارد دلار کمتر از سال قبل است. ایران در میان کشورهای منطقه از نظر میزان بدهی خارجی رتبه خیلی خوبی دارد. در این میان، امارات با بدهی خارجی ۱۴۷/۶ میلیارد دلاری به عنوان بدهکارترین کشور خاورمیانه ای در سال ۲۰۱۱ شناخته شده است. رتبه دوم نیز از آن قطر با بدهی به ارزش ۱۲۵/۵ میلیارد دلار بوده است. سومین کشور از لحاظ بدهی خارجی عربستان است و میزان بدهی آن برابر با ۹۴ میلیارد دلار برآورد شده است. بدهی دیگر کشورهای خاورمیانه از جمله عراق ۸۸/۳ میلیارد دلار و لبنان ۶۸ میلیارد دلار تخمین زده شده است. براساس آمار صندوق بین‌المللی پول، میزان بدهی خارجی بحرین ۳۶ میلیارد دلار، کویت ۳۱/۶ میلیارد دلار و عمان ۸/۱۶ عنوان شده است. براساس این گزارش، اردن با ۶/۲ میلیارد دلار و یمن با ۵/۹ میلیارد دلار کمترین میزان بدهی خارجی را در میان کشورهای خاورمیانه دارند. در این گزارش رقمی برای میزان بدهی سوریه به عنوان یکی از کشورهای این منطقه ذکر نشده است.

جذب سرمایه گذاری خارجی

پایگاه اینترنتی آذربایجانی ترند در تحلیلی آورده است: جالب ترین خبر در باره تحریم ها علیه جمهوری اسلامی ایران گزارش بانک جهانی در باره میزان سرمایه گذاری در ایران بود که آن را در ردیف بالاترین کشورهای خاورمیانه قرار داده بود. اگر امکان پذیرترین نوع تحریم را تحریم ورود سرمایه بدانیم که به این ترتیب ناموفق بوده است. آمار جذب سرمایه گذاری خارجی طی شش سال گذشته از سال ۸۵ تا ۹۰ حاکی است، طی این سال ها بیش از ۱۴,۵ میلیارد دلار سرمایه گذاری جذب شده است. میزان جذب سرمایه گذاری خارجی در سال ۸۵ بیش از ۱ میلیارد و ۸۹۶ میلیون دلار، سال ۸۶ بیش از یک میلیارد و ۳۹۹ میلیون دلار، سال ۸۷ بیش از یک میلیارد و ۸۱۱ میلیون دلار، سال ۸۸ بیش از دو میلیارد و ۶۳۷ میلیون دلار، سال ۸۹ بیش از دو میلیارد و ۵۰۳ میلیون دلار و سال ۹۰ بیش از چهار میلیارد و ۳,۶ میلیون دلار اعلام شده است.

استان	1385	1386	1387	1388	1389	1390
آذربایجان شرقی	822	590	2,963	26,451	15,526	121,237
آذربایجان غربی				277	122	1,535
اردبیل						150
اصفهان	75,358	26,062	64,430	113,586	67,217	4,548
البرز						1,560
ایلام						
بوشهر	1,153,898	654,281	957,701	1,414,990	463,728	1,955,005
تهران	143,811	127,970	131,957	29,982	111,616	135,087
چهارمحال و بختیاری						
خراسان جنوبی	481		879			
خراسان رضوی	9,951	7,764	45,106	13,824	18,307	12,741
خراسان شمالی					10,135	
خوزستان	155,261	187,476	362,342	589,022	1,412,419	942,806
زنجان		272	2,390	4,302	12,757	100,983
سمنان	2,311	18,107	638	5,504	4,461	1,746
سیستان و بلوچستان						
فارس	19,909	33,446	33,165	11,711	32,568	392,181
قزوین	42,236	30,348	46,201	9,561	200	32,461
قم	46	2,002	1,488	3,054	329	254
کردستان	2,290	543	509	612	432	240
کرمان	650	370		211	999	130,088
کرمانشاه			1,221	471		540
کوچکدولت و بویراحمد			5,154	7,676	3,816	4,110
گلستان						
گیلان	47		16,507	121,401	38	212,553
لرستان				23,988		
مازندران	15,502	9,024	17,488	7,218	33,413	124,842
مرکزی	31,264	39,134	8,288	9,255	633	6,662
هرمزگان	239,090	262,469	111,338	235,031	315,178	11,082
همدان				5,840		103,946
یزد	3,142	71	1,281	3,723		10,565

دو برابر شدن تولید ناخالص داخلی ایران تا سال ۹۶

واحد اطلاعات اکونومیست در تازه ترین پیش بینی خود عنوان کرد که تولید ناخالص داخلی ایران تا سال ۱۳۹۶ افزایش بیش از ۴۰۰ میلیارد دلاری می یابد. به گزارش ایران نیوز ۲۴، واحد اطلاعات اکونومیست در گزارش ماه دسامبر ۲۰۱۲ خود ضمن تاکید بر موضع پیشین خود اعلام کرده است که تولید ناخالص داخلی ایران از ۴۳۵ میلیارد و ۳۰۰ میلیون دلار در سال گذشته به ۴۸۸ میلیارد و ۱۰۰ میلیون دلار در سال جاری خواهد رسید که ۵۲ میلیارد و ۸۰۰ میلیون دلار افزایش نشان می دهد. آمارها حاکی از آن هستند که در سال آینده تولید ناخالص داخلی کشور معادل ۵۳۸ میلیارد و ۱۰۰ میلیون دلار خواهد بود که از افزایش ۵۰ میلیارد دلاری برخوردار است. انتظار می رود در سال ۱۳۹۳ تولید ناخالص داخلی ایران با افزایش ۶۲ میلیارد و ۸۰۰ میلیون دلاری مواجه شده و به ۶۰۰ میلیارد و ۹۰۰ میلیون دلار بالغ شود. به اعتقاد اکونومیست تداوم روند صعودی منجر به ثبت رقم ۶۸۰ میلیارد و ۶۰۰ میلیون دلار برای تولید ناخالص داخلی

کشور در سال ۱۳۹۴ خواهد شد. انتظار می‌رود در سال ۱۳۹۵ رقم ۷۷۹ میلیارد و ۶۰۰ میلیون دلار برای تولید ناخالص داخلی ایران به ثبت برسد که این رقم در سال ۱۳۹۶ برابر با ۸۹۷ میلیارد و ۹۰۰ میلیون دلار خواهد بود. تولید ناخالص داخلی ایران در سال ۹۶ در مقایسه با سال جاری ۴۰۹ میلیارد و ۸۰۰ میلیون دلار افزایش نشان می‌دهد.

بانک جهانی: ایران هفدهمین اقتصاد دنیا

در آخرین گزارش رتبه‌بندی کشورهای جهان، ایران با بیش از ۷۷۶ میلیارد دلار تولید ناخالص داخلی (از لحاظ میزان تبادل Exchange Rate) در سال ۲۰۰۹ در حدود ۳۸۲,۳ میلیارد دلار که در رده ۲۹ جهان قرار داشت، بر اساس گزارشی که در سپتامبر سال جاری و از سوی بانک جهانی منتشر شده است، ایران در میان ۱۸۰ کشور جهان رتبه هفدهم را از نظر حجم تولید ناخالص داخلی بر مبنای قدرت برابری خرید (PPP) کسب کرد. براساس گزارش یادشده، کشورهای آمریکا، چین، ژاپن، هند و آلمان رتبه‌های اول تا پنجم را در اختیار دارند. همچنین در جدول ارائه شده از سوی بانک جهانی دو کشور مسلمان ترکیه و اندونزی به ترتیب با ۹۲۲ میلیارد دلار و ۸۴۱ میلیارد دلار تولید ناخالص داخلی، رتبه‌های پانزدهم و شانزدهم جهانی را در اختیار دارند. کشورهای استرالیا و هلند نیز به ترتیب با ۷۳۳ میلیارد دلار و ۶۲۱ میلیارد دلار تولید ناخالص داخلی پس از ایران در رده‌های هیجدهم و نوزدهم جهان قرار می‌گیرند.

تولید ناخالص ملی

سازمان اطلاعات مرکزی آمریکا با ارائه تازه ترین برآورد خود از ارزش تولید ناخالص ملی ۲۲۸ اقتصاد دنیا بر اساس شاخص قدرت برابری خرید (PPP دلار) که بر مبنای قدرت خرید اندازه گیری شده، با توجه به کل تولید جهانی که در حدود ۷۴ هزار میلیارد دلار است، ایران در حدود ۱,۵ درصد محصولات جهانی را تولید می‌کند) اعلام کرد، ایران با تولید ناخالص داخلی ۸۶۳ میلیارد دلاری خود بر اساس قدرت برابری خرید به عنوان هجدهمین اقتصاد بزرگ دنیا در سال ۲۰۱۰ شناخته شده است. بر اساس این گزارش، ارزش تولید ناخالص داخلی ایران در سال ۲۰۰۹ میلادی ۸۳۸ میلیارد دلار و در سال ۲۰۰۸ میلادی ۸۲۵ میلیارد دلار اعلام شده است. بر اساس برآورد این سازمان، اقتصاد ایران در سال ۲۰۱۰ با رشد ۳ درصدی مواجه شده که در مقایسه با سال گذشته میلادی ۱,۵ درصد افزایش داشته است. قبل از ایران، در سطح منطقه ترکیه با (۹۵۸ میلیارد دلار) در رتبه شانزدهم جای گرفته و استرالیا با تولید ناخالص داخلی ۸۸۹ میلیارد دلاری در رتبه هفدهم جهان قرار گرفته است. تایوان نیز با تولید ناخالص داخلی ۸۰۷ میلیارد دلاری بر اساس قدرت خرید یک پله پایین تر از ایران و در جایگاه نوزدهم قرار گرفته است.

اصلاح یارانه‌ها و افزایش بهره‌وری

بانک جهانی در جدیدترین ارزیابی خود از اقتصاد ایران نوشت: ایران دومین اقتصاد بزرگ در منطقه خاورمیانه و شمال آفریقا از نظر تولید ناخالص داخلی پس از عربستان است. دولت ایران اصلاحاتی را در سیستم اختصاص یارانه‌ها انجام داده که با اجرای آن توانست به میزان قابل توجهی بهره‌وری حاصل از هزینه‌ها و فعالیت‌های اقتصادی را افزایش دهد. میزان کل یارانه اختصاص یافته، حدود ۲۷ درصد کل تولید ناخالص داخلی کشور در سال ۲۰۰۷/۲۰۰۸ بوده است (حدود ۷۷,۲ میلیارد دلار). دولت روش پرداخت مستقیم یارانه‌ها به مردم را برگزیده و در مقابل قیمت فرآورده‌های نفتی، آب، برق، نان و تعداد دیگری از کالاها را افزایش داده است.

ذخایر ارزی مناسب

واحد اطلاعات اکونومیست در لندن در ارزیابی خود از وضعیت اقتصاد ایران گزارش کرده است که به دلیل کاهش درآمدهای نفتی ایران، ذخائر ارزی این کشور که سال ۲۰۱۱ حدود ۸۰ میلیارد دلار بود، در سال ۲۰۱۲ به ۷۰ میلیارد دلار کاهش می یابد. البته باید گفت این رقم بدون محاسبه ۴۲ میلیارد دلاری صندوق توسعه ملی است.

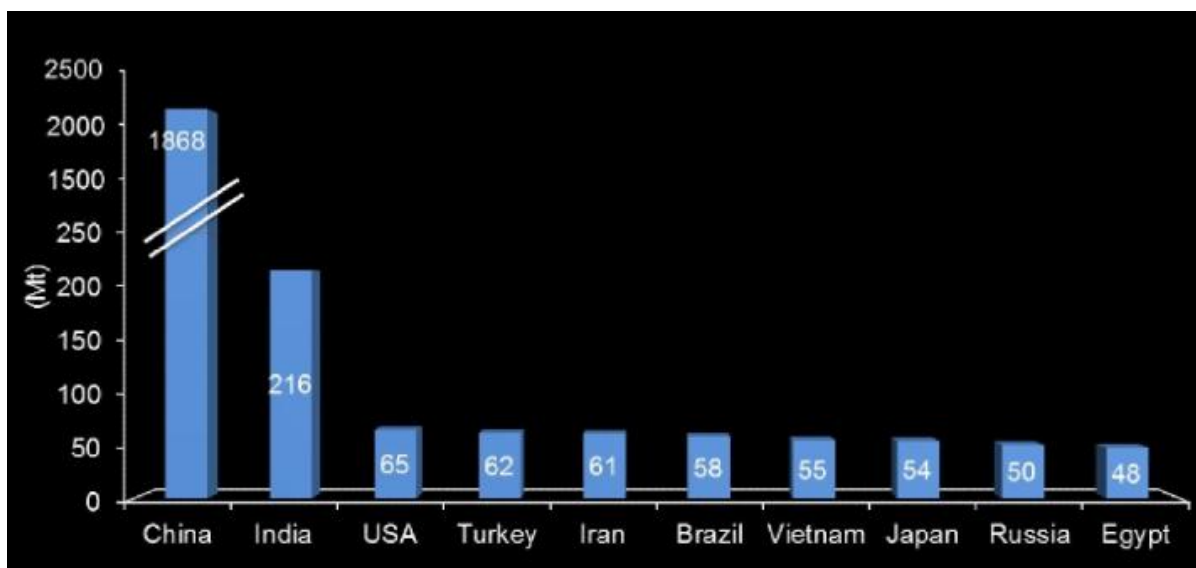
تولید سیمان

براساس سازمان زمین شناسی آمریکا، تولید سیمان ایران در سال ۲۰۱۱ میلادی ۵۲ میلیون تن برآورد شده است. براساس گزارش سازمان مذکور در خصوص تولید سیمان در جهان، تولید این کالای استراتژیک در ایران در سال ۲۰۱۱ میلادی به ۵۲ میلیون تن رسید، در حالی که این رقم در سال ۲۰۱۰ حدود ۵۰ میلیون بوده است. همچنین سهم ایران از کل تولید جهانی سیمان در سال ۲۰۱۱ میلادی به حدود ۱/۵ درصد رسید. ظرفیت تولید کلینکر ایران در سال گذشته میلادی حدود ۵۹ میلیون تن محاسبه شده که نسبت به سال ۲۰۱۰ افزایش دو میلیون تنی را نشان می دهد. براساس اطلاعات سازمان زمین شناسی آمریکا، چین در سال ۲۰۱۱ میلادی با تولید دو میلیارد تن بزرگترین تولید کننده سیمان در جهان لقب گرفت. بعد از این کشور هند با تولید ۲۱۰ میلیون تن در رده دوم قرار گرفت. آمریکا نیز به عنوان سومین تولید کننده بزرگ سیمان در جهان در سال گذشته میلادی معرفی شد. تولید سیمان این کشور از ۶۷ میلیون و ۲۰۰ هزار تن در سال ۲۰۱۰ به ۶۸ میلیون و ۴۰۰ هزار تن در سال ۲۰۱۱ افزایش یافت. ایران از نظر تولید سیمان در منطقه خاورمیانه بعد از ترکیه در رده دوم قرار گرفته است. تولید سیمان ترکیه در سال ۲۰۱۰ به ۶۴ میلیون تن رسید. همچنین در رده بندی جهانی نیز ایران از نظر تولید سیمان به طور مشترک با روسیه در رده ششم قرار گرفت. ایران در رده بندی سال ۲۰۱۰ به طور مشترک با ویتنام هشتم شده بود. به این ترتیب ایران در سال ۲۰۱۱ میلادی از نظر تولید سیمان در رده بندی جهان دو رتبه صعود کرد. در سال ۲۰۱۲ به رتبه پنجم جهان رسید.

هر سال موسسه انگلیسی (International Cement Review) گزارش تحلیلی سیمان جهان را ارائه می نماید که در این گزارش ضمن ارائه تصویر روشنی از وضعیت سیمان کل جهان برای هر یک از کشورها نیز به تفکیک گزارش تحلیلی ارائه می نماید که در نوع خودش گزارش جامع و منحصر بفردی می باشد. موسسه فوق در خصوص وضعیت سیمان جهان و ایران گزارش داده است که پیشرفت و میزان تولید آن قابل توجه است. همچنین در گزارش منتشر شده سیمان جهانی برنامه USGS، ایران جزء رتبه های بسیار خوب جهان است.

نمودار برترین کشورهای تولید کننده سیمان در سال ۲۰۱۲ بر اساس میلیون تن در سطح جهان

۱ - چین ۱،۰۳۸؛ ۲ - هند ۲۱۷؛ ۳ - ایالات متحده آمریکا ۱۰۰؛ ۴ - ژاپن ۶۹؛ ۵ - ایران ۶۵

تولید فولاد

یکی از شاخص های مهم و اساسی در شناخت قدرت های برتر تا پایان جنگ جهانی دوم تولید فولاد بود. اگرچه تولید این فلز دیگر مثل گذشته جایگاه اول و دوم را ندارد اما همچنان به خاطر کاربرد فولاد در صنایع مختلف و زیر ساخت ها، شاخص مهمی جهت تشخیص رتبه اقتصادی کشورها محسوب می گردد. ایران به دلیل داشتن ظرفیت منابع طبیعی سنگ آهن در صنایع بالادستی فولاد سرمایه گذاری خوبی انجام داده است. با این که در این صنعت ظرفیت خالی هنوز داریم، ولی به اعتراف و اقرار واحد اطلاعات اکونومیست ایران در این بخش به رشد قابل توجهی (رتبه ۱۷ جهان) دست پیدا کرده است. در جداول زیر تولید خام فولاد کشورها درج شده است:

تولید فولاد خام (میلیون تن) :					رتبه	کشور
۲۰۱۰	۲۰۰۹	۲۰۰۸	۲۰۰۷			
۱,۴۱۳,۶	۱,۳۱۹,۷	۱,۳۲۶,۵	۱,۳۵۱,۳		—	جهان
۶۲۶,۶	۵۷۳,۶	۵۰۰,۳	۴۹۴,۹		۱	چین
۱۷۲,۹	۱۳۹,۱	۱۹۸,۰	۲۰۹,۷		—	اتحادیه اروپا
۱۰۹,۶	۸۷,۵	۱۱۸,۷	۱۲۰,۲		۲	ژاپن
۸۰,۶	۵۸,۲	۹۱,۴	۹۸,۱		۳	ایالات متحده
۶۷,۰	۶۰,۰	۶۸,۵	۷۲,۴		۴	روسیه
۶۶,۸	۶۲,۸	۵۷,۸	۵۳,۵		۵	هندوستان
۵۸,۵	۴۸,۶	۵۳,۶	۵۱,۵		۶	کره جنوبی
۴۳,۸	۳۲,۷	۴۵,۸	۴۸,۶		۷	آلمان
۳۳,۶	۲۹,۹	۳۷,۳	۴۲,۸		۸	اوکراین
۳۲,۸	۲۶,۵	۳۳,۷	۳۲,۸		۹	برزیل
۲۹,۰	۲۵,۳	۲۶,۸	۲۵,۸		۱۰	ترکیه
۳۵,۸	۱۹,۷	۳۰,۶	۳۱,۶		۱۱	ایتالیا

۱۲	تایوان	۲۰,۹	۱۹,۹	۱۵,۷	۱۹,۶
۱۳	مکزیک	۱۷,۶	۱۷,۲	۱۴,۲	۱۷,۰
۱۴	اسپانیا	۱۹,۰	۱۸,۶	۱۴,۲	۱۶,۳
۱۵	فرانسه	۱۹,۳	۱۷,۹	۱۲,۸	۱۵,۴
۱۶	کانادا	۱۵,۶	۱۴,۸	۹,۰	۱۲,۰
۱۷	ایران	۱۰,۱	۱۰,۰	۱۰,۹	۱۲,۰
۱۸	بریتانیا	۱۴,۳	۱۳,۵	۱۰,۱	۹,۷
۱۹	آفریقای جنوبی	۹,۱	۸,۳	۷,۵	۸,۵
۲۰	بلژیک	۱۰,۷	۱۰,۷	۵,۶	۸,۱
۲۱	لهستان	۱۰,۶	۹,۷	۷,۲	۸,۰
۲۲	استرالیا	۷,۹	۷,۶	۵,۲	۷,۳
۲۳	اتریش	۷,۶	۷,۶	۵,۷	۷,۲
۲۴	مصر	۶,۳	۶,۳	۵,۵	۶,۷
۲۵	هلند	۷,۴	۶,۸	۵,۲	۶,۷
۲۶	جمهوری چک	۷,۱	۶,۴	۴,۶	۵,۲
۲۷	آرژانتین	۵,۴	۵,۵	۴,۰	۵,۱
۲۸	عربستان سعودی	۴,۶	۴,۷	۴,۷	۵,۰
۲۹	سوئد	۵,۷	۵,۲	۳,۸	۴,۸
۳۰	اسلواکی	۵,۱	۴,۵	۳,۷	۴,۶
۳۱	قزاقستان	۴,۸	۴,۳	۴,۱	۴,۳
۳۲	مالزی	۶,۹	۶,۴	۴,۰	۴,۱
۳۳	فنلاند	۴,۴	۴,۴	۳,۱	۴,۰
۳۴	رومانی	۶,۳	۵,۰	۳,۷	۳,۹
۳۵	ناروژ	۵,۶	۵,۲	۳,۶	۳,۷
۳۶	اندونزی	۴,۳	۳,۹	۳,۵	۳,۶
۳۷	ویتنام	۳,۳	۳,۷	۳,۷	۳,۷
۳۸	لوکزامبورگ	۳,۹	۳,۶	۳,۲	۳,۶
۳۹	بلاروس	۳,۴	۳,۶	۳,۴	۳,۵
۴۰	ونزوئلا	۵,۰	۴,۲	۳,۸	۳,۲
—	دیگر کشورها	۲۹,۸ (est.)	۲۸,۲ (est.)	۲۲,۲ (est.)	۲۵,۶ (est.)

پیشرفت های علمی پژوهشی

دانشمندان ایرانی در سال ۲۰۱۲ تعداد ۳۰ هزار و ۷۱۴ مقاله در پایگاه بین المللی اسکوپوس منتشر کرده اند که بر اساس اعلام این پایگاه در حال حاضر ایران رتبه یکم منطقه و شانزدهم دنیا را در حوزه علم و فناوری دارد. با ثبت ۲۱ هزار و ۵۰۶ مقاله توسط دانشمندان ایرانی در پایگاه جهانی ISI در سال ۲۰۱۲، بر اساس اعلام این پایگاه رتبه ایران در حوزه تولید علم در منطقه دوم و در جهان نوزدهم است. همچنین در سال ۲۰۱۲ تعداد ۸۰۰۳ مقاله توسط دانشمندان کشور در کنفرانس های ملی و بین المللی به ثبت رسیده است. تعداد انجمن های علمی در سال ۸۴، ۱۵۹ انجمن بوده که این رقم در سال ۹۱ به ۲۸۰ انجمن ارتقاء یافته است. در حال حاضر ۱۴۲ قطب علمی در کشور وجود دارد. این در حالی است که این تعداد در سال ۸۴ تنها ۸۴ مورد بوده است. تعداد مؤسسات پژوهشی دارای مجوز در سال ۸۴، ۳۶۶ مورد بوده که در حال حاضر به ۶۴۰ مورد رسیده است. تعداد نشریات علمی و پژوهشی کشور در سال ۸۴ تنها ۱۸۱ مورد بود که در حال حاضر ۶۸۲ نشریه علمی و پژوهشی و ۱۰۴ نشریه علمی و ترویجی در کشور وجود دارد. تعداد پارک های علمی و فناوری کشور از ۱۴ مورد در سال ۸۴ به ۳۱ مورد در سال ۹۱ و تعداد مراکز رشد کشور نیز از ۴۲ مورد در سال ۸۴ به ۱۱۵ مورد در سال جاری رسیده است.

شاخص های اجتماعی

بانک جهانی در گزارشی تفصیلی وضعیت اقتصادی ایران به شاخص های اجتماعی نیز توجه کرده است که در این بخش بیان کرده شاخص های اجتماعی کشور ایران در مقایسه با سایر کشورها نسبتاً بالا هستند. در نتیجه تلاش های

دولت ایران برای افزایش دسترسی به آموزش و بهداشت، اکثر شاخص های توسعه انسانی به میزان قابل ملاحظه ای ارتقا یافته اند. در سال ۲۰۰۹ عملاً تمامی کودکان در سن رفتن به مدرسه در مدارس ابتدایی ثبت نام شده اند و ثبت نام کودکان در مدارس راهنمایی از ۶۶ درصد در سال ۱۹۹۵ به ۸۴ درصد در سال ۲۰۰۹ رسیده است. نرخ با سواد بودن جوانان نیز در همین بازه زمانی از ۷۷ درصد به ۹۹ درصد ارتقا یافته است که این رشد در بین دختران قابل ملاحظه بوده است.

ایران از نظر کاهش تبعیض جنسیتی به دستاوردهای مهمی در زمینه اهداف توسعه هزاره دست یافته است. در طی سال های اخیر، زنان ایرانی نقش مهمی را در بخش های اقتصادی ایفا کرده اند اما مشارکت زنان در بازار و میزان اشتغال آنان (با توجه به ویژگی های فرهنگی جامعه ایرانی) همچنان محدود باقی مانده است.

بالا بودن شاخص های سلامت در ایران نسبت به کشورهای منطقه

آمار این بخش هم توسط بانک جهانی ارایه شده است. شاخص های سلامت نیز در ایران در طی ۲۰ سال گذشته به میزان قابل ملاحظه ای ارتقا یافته است. نرخ مرگ و میر کودکان زیر ۵ سال به طور پایدار از عدد ۶۵ در ۱۰۰۰ در سال ۱۹۹۰ به عدد ۲۷ در سال ۲۰۰۹ کاهش یافته است. همچنین در همان بازه زمانی شاخص مرگ و میر مادران در ازای هر ۱۰۰ هزار تولد، از ۱۵۰ مورد به ۳۰ مورد کاهش یافته است. به همین دلیل شاخص های سلامت در ایران معمولاً بالاتر از متوسط شاخص های سلامت در کشورهای منطقه هستند. این موفقیت در نتیجه ارائه خدمات درمانی اولیه موثر حاصل شده که موجب برقراری تناسب بین شاخص های سلامت در جامعه روستایی و شهری ایران شده است. در برنامه پنجم توسعه ایران (۲۰۱۱ تا ۲۰۱۵) همچون گذشته توجه ویژه ای به سیاست های اجتماعی شده است.

اقرار به توانمندی های ایران پس از عملیاتی کردن تحریم های گسترده

پایگاه اینترنتی بیزنس اینسایدر اذعان کرد: برخلاف خبرهایی که ادعا می شود، ایران اکنون به هیچ وجه دچار مشکلات اقتصادی نشده است. این پایگاه اینترنتی در تحلیلی به قلم "متئو باسلر" به ارائه گزارش های اشتباه و تند در باره ارزش دلار در ایران اشاره کرده و نوشت: در حقیقت تحریم هایی که غرب در مورد تجارت نفت ایران اجرا می کند، نتوانسته اند به اهداف خود دست پیدا کنند. این پایگاه خبری با اشاره به بازار ارز ادامه داد: در اقتصاد ایران، دلار آمریکا ابزاری واقعاً ضروری برای مبادلات نیست. "صالحی اصفهانی" اقتصاددان در ویرجینیاتک و محقق در موسسه بروکینگز به بیزنس اینسایدر خاطر نشان کرد: مردم با پول ایران کار می کنند. بنابراین نگرانی در مورد دلار ندارند. زندگی مردم همچنان عادی دنبال می شود.

پر کردن جای خالی نفت ایران ممکن نیست

صندوق بین المللی پول در بخشی از گزارش خود موسوم به «چشم انداز اقتصادی جهان» در مورد میزان تاثیر موقعیت ایران و تحریم ها علیه این کشور بر بازارهای جهانی و قیمت نفت نوشته است: تاثیر بالقوه یا واقعی اختلال در عرضه نفت مرتبط با ایران به عنوان سومین صادرکننده بزرگ نفت در جهان، در صورتی که با افزایش عرضه متعادل نشود، بسیار زیاد خواهد بود. شوک یک عرضه منفی، قیمت واقعی نفت را طی دو سال نخست به طور متوسط کمی بیش از ۵۰ درصد افزایش خواهد داد. این افزایش در قیمت ها، رشد آشفته کنونی در آمد واقعی خانوارها را کاهش و هزینه های تولید را افزایش می دهد و این امر سبب کاهش سودآوری می شود. نگرانی در مورد شوک ناشی از عرضه

نفت که در اثر تحریم‌های ایران ممکن است رخ دهد، می‌تواند سبب افزایش قیمت نفت شود و باعث کاهش بازده در منطقه یورو و تقویت بازخورد منفی میان خانوارها و بخش‌های بانکداری گردد. در این میان، شوک افزایش قیمت نفت می‌تواند رشد اقتصادهای نوظهور آسیایی را نیز به خطر بیندازد و سقوط قیمت کالاهای اساسی غیرنفتی را به دنبال داشته باشد و در نتیجه به آمریکای لاتین و آفریقا نیز زیان وارد کند. این گزارش تاکید می‌کند، خطرهای ژئوپلیتیک عرضه نفت فراتر از کاهش تولید و صادرات نفت است؛ موقعیت ایران در تنگه هرمز که حدود ۴۰ درصد صادرات نفت جهان از آن عبور می‌کند (۲۵ درصد تولید جهانی) و مجاورت جغرافیایی با دیگر تولیدکنندگان اصلی نفت به این معنی است که خطری با وسعت بسیار بزرگ‌تر و حتی بی‌مانند در اختلال عرضه نفت در شرایط وقوع جنگ در این تنگه وجود دارد.

"یوفال اشتاینتر" وزیر اقتصاد کابینه رژیم صهیونیستی که در اظهاراتی ادعا کرد اقتصاد ایران با تشدید فشارهای تحریمی غرب علیه این کشور در آستانه فروپاشی قرار گرفته است، با واکنش‌های تندی حتی از طرف صهیونیست‌ها مواجه شد. پروفیسور "مئیر لیتواک" مدیر مرکز مطالعات ایران در دانشگاه تل‌آویو با رد اظهارات وزیر اقتصاد رژیم صهیونیستی گفت: "اقتصاد ایران صدمه‌هایی دیده است؛ مثلاً ارزش ریال در ۵ ماه گذشته بیش از ۵۰ درصد افت کرده است و بانک مرکزی ایران نرخ تورم رسمی را بالاتر از ۲۲ درصد اعلام کرده است، ولی این استاد دانشگاه می‌افزاید: "وضعیت امروز اقتصاد ایران، پایان دنیا نیست. شما باید به یاد بیاورید که در گذشته اسرائیل نیز با تورم ۴۰۰ درصد سالانه مواجه بودیم اما فرو نپاشیدیم؛ ترکیه هم در گذشته تورمی بزرگ‌تر را تجربه کرده است اما اقتصاد این کشور امروز در حال رشد و شکوفایی است. پروفیسور "اوزی رابی" استاد مطالعات خاورمیانه و آفریقا در دانشگاه تل‌آویو نیز با رد اظهارات وزیر اقتصاد این رژیم درباره فروپاشی اقتصاد ایران می‌گوید: "اظهارات وزیر اقتصاد اسرائیل اغراق آمیز است".

رتبه‌های جهانی ایران در عرصه‌های مختلف

بنا به اعلام رسمی فائو ظرفیت کشاورزی در ایران بسیار بالاست. لذا در صورت اتخاذ نگاه راهبردی در بخش کشاورزی می‌توانیم به رتبه‌های بالاتری در اقتصاد دست پیدا کنیم. در حال حاضر ایران رتبه نخست تولید زعفران، پسته، خاویار، زرشک و میوه توتی را در دنیا، جایگاه دوم تولید زرد الو، خرما، رتبه سوم تولید هندوانه، گیلان، طالبی، سیب، خیار، رتبه چهارم تولید گوسفند، میوه جات، به، پشم، بادام، گردو، رتبه پنجم تولید سبزیجات، رازیانه، نخود، رتبه ششم تولید آجیل، شیرگاو، گوجه فرنگی، رتبه هفتم تولید انگور، پیاز، آلبالو، کیوی، شیرگوسفند، جایگاه هشتم تولید ادویه جات، هلو، نارنگی، لیمو (زرد و سبز)، پرتقال، کدو، شیربز و کدو تنبل را داراست. همچنین رتبه نهم تولید عدس و جایگاه دهم تولید خرمالو، چای و عسل دنیا را دارد. آمارهای پراکنده نشان می‌دهد علاوه بر موارد مذکور ایران در صادرات رتبه ۲۳، تولید مس رتبه ۱۰، کاشی و سرامیک رتبه ۵، محصولات دانش بینان رتبه ۴۰، در حوزه انرژی‌های نو رتبه دوازدهم، فناوری اطلاعات رتبه سیزدهم، آب رتبه چهاردهم، سلول‌های بنیادی رتبه هجدهم، میکروالکترونیک رتبه بیستم و زیست‌فناوری رتبه سی و دوم جهان را به دست آورده است.